

LBRIS

We know
books
Ministerul Educației

Felicia Elena Boșcodeală
Loredana Ciobanu
Nicolae Șerban

ISTORIA EVREILOR HOLOCAUSTUL

clasa a XI-a/a XII-a

Booklet

CUPRINS

Competențe generale și specifice	5		
Ghid de utilizare a manualului digital	6		
UNITATEA 1			
<i>Identitate evreiască și educația despre Holocaust în secolul al XXI-lea</i>	7		
1. Evreii – trăsături definitorii: originea, cultura, religia	8		
2. Educația despre Holocaust și provocările contemporane (antisemitism, xenofobie, genocid și amenințările la adresa normelor și a valorilor democratice)	10		
Recapitulare	12		
Evaluare	12		
UNITATEA 2			
<i>Evreii în istoria universală</i>	13		
1. Evreii în Antichitate și în Evul Mediu (statutul juridic al evreilor și apariția miturilor antievreiești în mentalul colectiv)	14		
2. Evreii în epoca modernă (statutul juridic și economic, aspecte culturale)	18		
Recapitulare	21		
Evaluare	21		
UNITATEA 3			
<i>Evreii în spațiul românesc în secolele XIV-XX</i>	22		
1. Situația comunităților evreiești până la 1866: aspecte demografice, comunitare și culturale	23		
2. Evreii în spațiul românesc în perioada 1878-1919: de la marginalizare la emancipare	26		
3. Contribuția comunităților evreiești la dezvoltarea economică, socială, culturală și științifică a României. Structuri asociative reprezentative. Personalități marcante în domeniul cultural, politic și academic	28		
Studiu de caz: Antisemitism în politica și în cultura românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea până la Primul Război Mondial	32		
Studiu de caz: Evreii în armata română (1877-1878, 1913, 1916-1918)	34		
4. Comunitățile evreiești din România în perioada interbelică: Uniunea Evreilor Români, Federația Uniunilor de Comunități Evreiești din România	36		
5. Violență și retorică antisemită în România interbelică: Liga Apărării Național-Creștine (LANC), Mișcarea legionară și Partidul Național Creștin	39		
Recapitulare	41		
Evaluare	42		
UNITATEA 4			
<i>Holocaustul în Europa</i>	43		
1. Discurs antievreiesc și legislație antisemită în Germania nazistă	44		
2. Exterminarea evreilor în timpul Celui de Al Doilea Război Mondial: lagăre, ghetouri, „Holocaustul prin gloanțe”, deportări, exterminări în masă	46		
Recapitulare	52		
Evaluare	52		
UNITATEA 5			
<i>Holocaustul în România pe teritoriile aflate sub administrație românească și în nordul Transilvaniei</i>	53		
1. Preliminariile Holocaustului din România (1938-1940). Primele legi antisemite și pogromurile de la Dorohoi și Galați	54		
2. Statul național-legionar și măsurile antievreiești (1940-1941)	58		
Studiu de caz: Pogromul de la București	60		
3. Regimul Ion Antonescu și evreii (1941-1944)	62		
Studiu de caz: Pogromul de la Iași. Trenurile morții	64		
4. Distrugerea comunităților evreiești din Basarabia și Bucovina	66		
5. Holocaustul în Transnistria aflată sub administrația românească. Deportarea evreilor și a romilor (reprimare și exterminare)	70		
Studiu de caz: Evreii din Odesa	73		
6. Evreii din Vechiul Regat și din sudul Transilvaniei: regimul de muncă obligatorie și planurile de deportare în Polonia	75		
7. Rezistența evreiască și eforturile de repatriere a deportaților din Transnistria	77		
Studiu de caz: Wilhelm Filderman	79		

Studiu de caz: Mărturii ale supraviețuitorilor evrei și romi din Transnistria	81	UNITATEA 6	
8. Evreii din nordul Transilvaniei sub autoritatea statului ungar (1940-1944): expulzări, detașamentele de muncă din Ungaria și Ucraina, ghetozare și deportare la Auschwitz și în alte lagăre de exterminare	83	Evreii în România postbelică și memoria Holocaustului în secolul al XXI-lea	98
Studiu de caz: Elie Wiesel	85	1. Comunitatea evreiască în perioada regimului comunist	99
9. Solidaritate și acțiuni de salvare în timpul Holocaustului: „Drepti între popoare”	87	2. Reprezentarea Holocaustului în artă, literatură și mass-media	102
Studiu de caz: Traian Popovici	89	3. Distorsionarea, negarea și minimalizarea Holocaustului	105
10. Judecarea și pedepsirea responsabililor pentru Holocaustul din România: Tribunalele Poporului din București și din Cluj. Procesul lotului Antonescu și alte procese de condamnare a criminalilor de război	91	4. Răspunsul țărilor membre ONU: „Responsabilitatea de a proteja” (R2P)	107
Studiu de caz: Generali judecați pentru crime de război: Nicolae Macici, Constantin (Piki) Vasiliu, Ion Topor	93	Recapitulare	109
Recapitulare	95	Evaluare	110
Evaluare	96	Recapitulare finală	111
		Evaluare finală	113
		Anexa 1 – Cum realizez un proiect, o investigație, un portofoliu	115
		Anexa 2 – Fișe pentru observarea activității elevilor	116

COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE

- 1. Utilizarea critică și reflexivă a surselor istorice pentru argumentarea unor demersuri și alegeri, în acord cu valorile societății democratice**
  - 1.1. Sistematizarea informațiilor din diferite tipuri de surse în vederea stabilirii credibilității și a validității opiniilor
  - 1.2. Analiza comparativă a evenimentelor/proceselor/fenomenelor care au generat Holocaustul
  - 1.3. Exprimarea opiniilor referitoare la impactul evenimentelor/proceselor/fenomenelor istorice asupra societății, prin prisma multiperspectivității și a diversității culturale
- 2. Asumarea propriei identități culturale și determinarea modalităților prin care interculturalitatea contribuie la promovarea acceptării celuilalt și a respectării drepturilor omului**
  - 2.1. Aprecierea valențelor dialogului intercultural în exprimarea trăsăturilor propriei identități culturale
  - 2.2. Manifestarea unui comportament deschis față de diversitatea culturală
  - 2.3. Demonstrarea unui comportament care valorizează interculturalitatea ca trăsătură a comunității locale
  - 2.4. Analiza critică a consecințelor stereotipurilor, prejudecăților, rasismului, antisemitismului și a altor forme de discriminare
- 3. Implicarea responsabilă și creativă în diverse contexte de viață prin respectarea convențiilor de comunicare**
  - 3.1. Asumarea de roluri ce implică empatie și respectarea demnității umane
  - 3.2. Raportarea critică la experiențele trecutului pentru promovarea unui comportament democratic

Identitate evreiască și educația despre Holocaust în secolul al XXI-lea

Unitatea

INTRODUCERE

Evreii, numiți și israeliți, sunt un popor de origine semită, a cărui istorie a început în urmă cu mai bine de patru milenii. Evreii își au originile în Orientul Mijlociu, în Canaan, la intersecția a trei mari civilizații: babiloniană, asiriană și egipteană.

Tora, cartea sacră de legi

DICȚIONAR

aramaic – dialect al limbilor asiatice cu care evreii au intrat în contact în timpul exilului babilonian.

cabală – tradiție religioasă ebraică, bazată pe interpretarea Vechiului Testament.

rabin – conducător religios al unei comunități mozaice.

Mishna – colecție de texte care acoperă diverse aspecte ale vieții religioase (ritualurile zilnice, sărbătorile și legile de familie) și facilitează înțelegerea și aplicarea legii orale în tradiția iudaică.

1. Evreii – trăsături definitorii: originea, cultura, religia

Învăț

Cultura și civilizația evreiască se formează pe un teritoriu relativ restrâns, dar cu un relief variat și cu o climă favorabilă. Drept dovadă, textele biblice numesc acest ținut, Palestina, „țara în care curg laptele și mierea”, pentru că Valea Iordanului este un teritoriu extrem de fertil. Simbolul iudaismului este steaua cu șase colțuri („Scutul lui David”).

Iudaismul, cunoscut și sub numele de religie mozaică (după principalul profet evreu, Moise), este religia poporului evreu. Este una dintre cele mai vechi religii monoteiste din istoria umanității. Adepții iudaismului trăiesc după poruncile din Tora și Talmud, cred în existența unui singur Dumnezeu, își celebrează cultul în sinagogi, care sunt conduse de rabi. Tora este un pergament rulat pe două baghete, care conține textul ce corespunde „Vechiului Testament” din Biblie. Este o carte de legi sacră în care sunt consemnate neamurile de la începuturile istoriei poporului evreu și în care sunt redată poruncile lui Yahve/Iehova. „Casa de rugăciuni”, sinagoga, este orientată cu fața spre Ierusalim, iar rugăciunile sunt rostite doar de bărbați. Textele fundamentale ale religiei iudaice sunt Tora și Talmudul (care include Mishna, o colecție de legi și învățături evreiești cărora li s-a dat o formă finală în jurul anului 200 d.H., și Ghemara, o culegere de analize și comentarii). Cabala este o dimensiune mistică a iudaismului și nu este studiată de toți evreii.

Tora explică originile credinței evreilor și arată că Dumnezeu i s-a înfățișat pentru prima dată lui Avraam (numit și Abraham), considerat fondatorul iudaismului. Tora reprezintă un dialog între Iehova și evrei și este scrisă în ebraică, iar câteva versete sunt scrise în aramaică. Abraham se stabilește în jurul mileniului al II-lea î.H. în spațiul Siriei de azi. Potrivit Bibliei, acesta este chemat să devină mesagerul unei credințe într-un Dumnezeu unic. Isaac și Iacov, fiul, respectiv nepotul lui Avraam, sunt personalități centrale din perioada veche a istoriei evreilor. Iacov se stabilește în Delta Nilului atunci când foametea se abate asupra țării. Urmașii lor ajung în sclavie în Egipt pentru mai bine de patru secole. În izvoarele istorice egiptene, evreii sunt numiți „habiru”. La aproximativ un mileniu după Avraam, profetul Moise i-a condus pe evrei spre **Țara Făgăduinței**. Așa cum spune Tora, Dumnezeu i-a transmis lui Moise legile sale, numite „Tablele Legilor”, la întoarcerea din exil.

ȘTIAI CĂ...?

Istoria lui Moise, importantă personalitate religioasă a poporului evreu, este prezentă, de asemenea, în Biblie. Îngrijorat de sporirea numărului de evrei aflați în exil pe teritoriul Egiptului, faraonul poruncește ca toți nou-născuții băieți să fie uciși. Moise este părăsit de mama sa pe malul fluviului Nil, într-un coș de papirus, dar este găsit chiar de fiica faraonului și este crescut de aceasta. Este forțat apoi să fugă din Egipt după ce ucisese un egiptean care maltrata un evreu. Ajuns în deșertul Sinai, Moise primește de la Iehova, Dumnezeul strămoșilor lui, sarcina de a-și elibera poporul și de a-l conduce în Canaan („Țara Făgăduinței”). După ce au înfrânt rezistența faraonului, evreii au putut pleca. Pe vârful muntelui Sinai, Iehova i-a dictat lui Moise „Tablele Legilor” sub forma celor 10 porunci. În Țara Făgăduinței, evreii au ajuns după 40 de ani, iar Moise a murit înainte de a-și vedea visul împlinit.

Primul stat evreu a luat naștere în timpul domniei lui Saul (care a devenit rege în jurul anului 1020 î.H.), apoi a cunoscut o perioadă de maximă dezvoltare în timpul regilor David și Solomon. David a stabilit capitala statului la Ierusalim, iar fiul său, Solomon, a construit Marele Templu. În jurul anului 931 î.H., regatul evreilor s-a împărțit în două: Israel, cu capitala la Samaria, și Iudeea, cu capitala la Ierusalim. Israelul a fost cucerit în anul 721 î.H. de regele asirian Sargon al II-lea, iar Iudeea, de către babilonieni, în 586 î.H. Tot atunci este distrus și Marele Templu și mulți evrei sunt trimiși în exil. După 70 de ani, se construiește un al doilea templu, cu acceptul și cu sprijinul perșilor, dar și acesta va fi distrus de romani, în jurul anului 70 d.H. După această dată, evreii și-au ceremoniat slujbele doar în sinagogi, construite în inima comunităților în care trăiau în diferite colțuri ale lumii.

Mesajul central al iudaismului este iubirea față de oameni și iubirea de dreptate. Oamenii sunt creația lui Dumnezeu, care încheie cu aceștia un pact, „bat/bar mitzvah” (sărbătorit de fete la vârsta de 12 ani și de băieți la 13 ani). Oamenii sunt egali în fața lui Dumnezeu și trebuie să îi respecte poruncile.

Aplic

Analizează, cu atenție, următoarele surse de mai jos și răspunde la cerințe.

SURSA A. Întinderea regatului evreilor în timpul regelui David și în timpul regelui Solomon.

1. Transcrie, din sursa B, o informație legată de materialele din care se confecționau templele și o informație legată de termenii propuși de Solomon în negociere.

Exemplu: Templele erau construite din lemn de cedru.

2. Pe baza hărții din sursa A, realizează o comparație între întinderea regatului evreilor în timpul regelui David și în timpul regelui Solomon. **Exemplu:** Comparativ cu regatul tatălui său, regatul din vremea lui Solomon era...

3. Formulează, pe baza sursei B, un punct de vedere argumentat legat de relațiile economice între cele două state antice menționate.

Ceremonie de bar mitzvah: băiat citind din Tora

DICTIONAR

sinagogă – lăcaș religios la evrei.

Talmud – carte religioasă iudaică, scrisă între secolul al III-lea î.H. și secolul al V-lea d.H., care comentează Tora.

Tora – cuprinde cele cinci cărți ale lui Moise: Geneza, Exodul, Leviticul, Numerii și Deuteronomul.

Tanak – numită și „Biblia ebraică”, este un acronim compus din inițialele denumirilor celor trei părți componente: Tora, Nevi'im (conține cărți scrise de profeți), Ketuvim (conține scrieri istorice, filozofice, poetice).

REȚIN

- Evreii sunt un popor de origine semită, a cărei istorie a început cu mai bine de patru milenii în urmă.
- Religia evreilor, iudaismul, este considerată printre primele religii monoteiste din lume.
- Mesajul central al iudaismului este iubirea față de oameni și iubirea de dreptate.
- Primul stat evreu a luat naștere în timpul domniei lui Saul, apoi a cunoscut o perioadă de maximă dezvoltare în timpul regilor David și Solomon.

INTRODUCERE

Holocaustul este politica sistematică de persecutare și de masacrare a evreilor de către Germania nazistă și de către aliații acesteia în perioada 1933-1945, un genocid care a distrus familii și comunități întregi.

DICȚIONAR

IHRA (International Holocaust Remembrance Alliance/Aliața Internațională pentru Memoria Holocaustului) – organizație nonguvernamentală creată în 1998. România a devenit membru cu drepturi depline al organizației în anul 2004.

antisemitism – definiția de lucru a antisemitismului a fost adoptată de AIMH (IHRA) în 2016 și de atunci a fost preluată de un număr tot mai mare de țări și instituții. La 20 mai 2016, Plenara de la București a decis să adopte următoarea definiție de lucru: „Antisemitismul este o anumită percepție referitoare la evrei, care poate fi exprimată ca fiind ură împotriva evreilor. Manifestările retorice și fizice ale antisemitismului sunt îndreptate împotriva evreilor sau neevreilor și/sau a proprietăților acestora, împotriva instituțiilor comunităților evreiești și a lăcașurilor lor de cult”.

2. Educația despre Holocaust și provocările contemporane (antisemitism, xenofobie, genocid și amenințările la adresa normelor și a valorilor democratice)

Învăț

Se estimează că, în timpul Holocaustului, în România și în teritoriile care se găseau sub controlul ei în timpul Celui de Al Doilea Război Mondial, au fost uciși între 280 000 și 380 000 de evrei români și ucraineni. Milioane de evrei au căzut victime persecuțiilor naziste. În anul 2004, țara noastră a recunoscut participarea la Holocaust și și-a asumat hotărârile **Raportului Final al Comisiei Internaționale pentru Studiarea Holocaustului**. În timpul Holocaustului au murit și aproximativ 130 000 de evrei români din nordul Transilvaniei, aflat la acea vreme sub administrație maghiară. Nu mai puțin de 5 000 de evrei cu cetățenie română care erau atunci în vestul Europei au pierit.

Holocaustul a fost un moment de cumpănă al istoriei lumii, care a avut consecințe asupra întregii societăți contemporane. Studiul acestui fenomen cere o abordare analitică, sprijină dezvoltarea gândirii critice și ajută la realizarea de conexiuni cu istoria altor comunități etnice. Cercetările efectuate de **Aliața Internațională pentru Memoria Holocaustului AIMH (IHRA)** și de alte organizații au dezvăluit că există foarte multe neclarități legate de evenimentele din timpul Holocaustului. Acest lucru afectează înțelegerea fenomenului și poate duce la apariția de stereotipuri și prejudecăți, ce pot fi demontate doar prin informare.

În România, populația aparținând comunității evreiești a reprezentat ținta multor violențe în anii '30 și de-a lungul Celui de Al Doilea Război Mondial. Seria acțiunilor sistematice împotriva evreilor din timpul Celui de Al Doilea Război Mondial a început pe fondul retragerii autorităților române din Basarabia și din nordul Bucovinei, în urma ultimatumurilor URSS din 26-28 iunie 1940.

Violențele au continuat în momentul în care legionarii au venit la putere în România, în septembrie 1940 și în 1941, în timpul pogromului de la București. Alte valuri de violențe s-au înregistrat începând cu 22 iunie 1941 (pogromul de la Iași, din 27-30 iunie 1941),

Sala Numelor din incinta Yad Vashem – Memorialul Victimelor Holocaustului din Ierusalim, Israel, înființat în 1953

când România s-a decis să participe la Operațiunea Barbarossa (ofensiva germană împotriva URSS), și au continuat în perioada înaintării în Basarabia și în nordul Bucovinei. În cea de-a doua jumătate a anului 1941 s-au înregistrat acte violente în Odesa și în Transnistria, unde au fost victime evrei din România, Bucovina, Basarabia și Ucraina.

Așadar, studierea istoriei evreilor din România și a Holocaustului este importantă, pentru că aduce incontestabile argumente pro-democratice, pledând pentru valori și principii contemporane precum: solidaritatea, toleranța, diversitatea, buna relaționare dintre oameni și acceptarea diferențelor culturale. Cunoașterea și înțelegerea evenimentelor care s-au petrecut în timpul Holocaustului oferă o imagine asupra a ceea ce se poate petrece atunci când drepturile și libertățile oamenilor nu sunt respectate. În ultimele decenii, ascensiunea mișcărilor neofasciste și renașterea antisemitismului, coroborate contextului politic internațional, fac necesare atât aprofundarea, cât și conștientizarea avertismentelor conținute în lecțiile trecutului.

Templul Coral – impresionanta sinagogă a Comunității Evreilor din București (construcție: 1864-1866)

Aplic

Citește, cu atenție, sursele A și B și răspunde la cerințele de mai jos.

SURSA A. „Era anul 1942, iar noi, tineri evrei care eram afectați de agresiunea antisemită, după evenimentele de la Iași și București, după crimele comise, după trenurile morții și atâtea altele. Era explicabil, poate nu pentru toți, dar era evidentă nesiguranța, oprimarea, nedreptatea. Un exemplu: eu am fost eliminat din Liceul Gh. Lazăr în baza legilor rasiale. Străbunicul meu Benedetto Franchetti, profesor la același liceu și la Sf. Sava și Matei Basarab, înscris pe placa de marmură existentă probabil și azi, decorat Cavaler al Coroanei României, medalia Bene Merenti, împământănit (cetățean) prin Decret individual al Regelui Carol I (...), iar eu, strănepotul lui alungat din acest liceu pentru că eram evreu. Am Decretul regal de acordare a cetățeniei.”

(Alexandru Elias: *Curajul elevilor evrei de la Liceele Cultura – București 1942*, inshr-ew.ro)

SURSA B. „S-a întâmplat o dată. Ar fi trebuit să nu se întâmple, dar s-a întâmplat. Trebuie să nu se mai întâmple vreodată, dar s-ar putea. De aceea, educația despre Holocaust este fundamentală.”

(Dr. Kathrin Meyer, Secretar executiv IHRA)

1. Menționează ce drepturi sunt încălcate în textul din sursa A.

Exemplu: dreptul la siguranța personală

2. Formulează un punct de vedere pe baza sursei B referitor la importanța studierii Holocaustului.

Exemplu: Cred că este important să studiez Holocaustul deoarece...

3. Plecând de la cele două surse, realizați o dezbateră în clasă având ca temă impactul antisemitismului asupra calității vieții oamenilor.

Colegiul Național „Gheorghe Lazăr”, fondat în 1860

DICTIONAR

genocid – acțiune criminală săvârșită în scopul de a distruge deliberat și sistematic, în întregime sau în parte, o colectivitate sau un grup național, rasial, etnic sau politic.

pogrom – masacrare a unui grup național minoritar sau rasial, organizată de elemente ultranaționaliste.

xenofobie – atitudine de teamă, respingere și de ură față de persoanele străine de grupul etnic din care face parte o persoană.

REȚIN

➤ Holocaustul reprezintă politica sistematică de persecutare și de masacrare a evreilor de către Germania nazistă și aliații ei în perioada 1933-1945.

➤ În anul 2004, România a recunoscut participarea la Holocaust și și-a asumat hotărârile Raportului Final al Comisiei Internaționale pentru Studierea Holocaustului.

➤ Studiul istoriei evreilor din România și al Holocaustului este important pentru că promovează valori și principii democratice.

➤ Reactivarea mișcărilor neofasciste și apariția în spațiul public a ideilor antisemite fac mai mult ca oricând necesar studiul Holocaustului.

Recapitulare

EVREII

- > Sunt un popor de origine semită.
- > S-au așezat în Valea Iordanului.
- > Au ca religie iudaismul – una dintre primele religii monoteiste din lume, ale cărei texte fundamentale sunt Tora și Talmudul.

- > Simbolul iudaismului este steaua cu șase colțuri.
- > Primul stat evreu a luat naștere în timpul domniei lui Saul, apoi a cunoscut o perioadă de maximă dezvoltare în timpul regilor David și Solomon.
- > David a stabilit capitala la Ierusalim, iar fiul său, Solomon, a construit Marele Templu.
- > După divizarea statului evreu în Israel și Iudeea, cele două regate sunt cucerite și mulți evrei iau calea exilului.
- > Holocaustul reprezintă persecutarea și uciderea sistematică a evreilor de către Germania nazistă și aliații acesteia, în perioada 1933-1945.
- > În anul 2004, România a recunoscut participarea la Holocaust, asumându-și hotărârile Raportului Final al Comisiei Internaționale pentru Studiarea Holocaustului.
- > În timpul Holocaustului, au murit milioane de evrei, dintre care între 280 000 și 380 000 de evrei români și ucraineni în teritoriile aflate sub administrație românească și circa 130 000 de evrei români din nordul Transilvaniei (aflată la acea vreme sub administrație maghiară). Alte câteva mii de evrei români care se aflau atunci în alte țări din Europa au murit în timpul Celui de Al Doilea Război Mondial.

Evaluare

I. Alege răspunsul corect:

1. Locul de rugăciune al evreilor este:
  - a) moscheea;
  - b) sinagoga;
  - c) biserica;
  - d) catedrala.
2. Primul stat evreu a luat naștere în timpul domniei lui:
  - a) Saul;
  - b) Solomon;
  - c) David;
  - d) Irod.
3. Evreii sunt un popor de origine:
  - a) semită;
  - b) slavă;
  - c) celtică;
  - d) germanică.
4. Religia evreilor se numește:
  - a) islamism;
  - b) budism;
  - c) creștinism;
  - d) iudaism.

20 p.

II. Completează următoarele enunțuri cu termenii corespunzători:

1. La aproximativ un mileniu după Avraam, profetul Moise i-a condus pe evrei spre Tara Făgăduinței.
2. Evreii reprezintă unul dintre primele popoare _____ din istorie.
3. Cunoscută de creștini drept Vechiul Testament, _____ reprezintă un dialog între Yahve/Iehova și evrei și este scrisă în ebraică.
4. Se estimează că, în timpul Holocaustului, în România și în teritoriile care se găseau sub controlul ei, au fost uciși _____ de evrei români și ucraineni.

20 p.

III. Notează trei momente importante din istoria evreilor și trei informații care țin de religia lor.

18 p.

IV. Scrie un eseu de o pagină despre importanța cunoașterii evenimentelor din timpul Holocaustului.

32 p.

Indicație de rezolvare: Pentru rezolvarea cerinței, ai în vedere: să utilizezi limbajul istoric adecvat, să evidențiezi relația cauză-efect, să respecti cronologia faptelor istorice și limita de spațiu.

Subiectul I	Subiectul II	Subiectul III	Subiectul IV	Din oficiu	Total
4 x 5 p. = 20 p.	4 x 5 p. = 20 p.	6 x 3 p. = 18 p.	32 p.	10 p.	100 p.

AUTOEVALUARE

Parcurgând această unitate, am învățat:	
Am întâmpinat următoarele dificultăți:	
Mi-aș putea îmbunătăți performanța dacă:	
Activitatea mea ar putea fi apreciată ca:	foarte bună ☐ bună ☐ satisfăcătoare ☐ nesatisfăcătoare ☐

LIBRIS

We know
books

Evreii în istoria universală

Unitatea

INTRODUCERE

Istoria evreilor din Antichitate și până în Evul Mediu este una tumultuoasă, plină de evenimente dramatice. Istoricii au structurat acest interval în patru mari perioade, delimitate convențional de fapte istorice care au marcat profund societatea și cultura evreiască.

Avraam și Melchisedec
(pictură de Dieric Bouts,
sec. XV)

1. Evreii în Antichitate și în Evul Mediu (statutul juridic al evreilor și apariția miturilor antievreiești în mentalul colectiv)

Învăț

Informațiile de care dispunem despre **cea mai veche perioadă din istoria evreilor** sunt oferite în primul rând de Tora/Vechiul Testament și sunt completate de unele descoperiri arheologice. Această perioadă coincide cu vremea patriarhilor Avraam, a fiului său Isaac și a nepotului Iacov. Include perioada robiei din Egipt, când statutul evreilor s-a degradat progresiv. Cât de importanți erau evreii în structura societății egiptene putem intui dintr-o mare stelă funerară a unui conducător de care din vremea lui Ramses al II-lea. Aceasta prezintă pe margine formula *Yehu-nam* („Domnul vorbește”), fapt ce ne arată că meșterul nu era un simplu muncitor, ci un artist evreu priceput în gravarea pietrei și în pictură. Conduși de Moise, evreii au plecat prin deșert către Țara Făgăduinței, unde Saul a devenit conducătorul unui regat care va atinge apogeul sub regii David și Solomon. După moartea lui Solomon, regatul s-a divizat în Israel și Iudeea, care au fost cucerite de imperiile asirian și babilonian. Această primă mare perioadă s-a încheiat în anul 586 î.H., când regele Nabucodonosor al II-lea a cucerit Ierusalimul și a distrus templul lui Solomon.

▲ Informează-te și explică modul în care sărbătoresc evreii plecarea lor din Egipt.

Cea de-a doua perioadă începe cu exilul babilonian. Dispariția statelor Israel și Iudeea a făcut ca o mare parte din populație să fie răspândită în Imperiul Babilonian. Statutul evreilor în această perioadă a fost de semilibertate. Ei nu erau considerați sclavi, ci un popor învins. Au primit multiple însărcinări, fiind adesea în serviciul regelui, al templelor sau al unor proprietari de pământ. Situația economică bună a făcut ca o parte a evreilor să hotărască să rămână în Babilon, chiar și după ce regele persan Cirus al II-lea (n. 559 – d. 530 î.H.) a permis întoarcerea evreilor în Ierusalim. Astfel, se vor dezvolta două comunități: cea care se întoarce în Ierusalim și cea din exil (diaspora). În 516 î.H. începe reconstruirea Templului.

În secolele următoare, evreii s-au aflat sub dominația Imperiului Macedonean și apoi a regatelor elenistice. Statutul lor social a fost serios afectat de unele decizii ale regelui elenistic Antioh al IV-lea (domnie: 175-164 î.H.) care a interzis practicarea religiei iudaice, respectarea Sabatului și a introdus o statuie a lui Zeus în templul din Ierusalim.

Cel de-al doilea Templu al lui Solomon (reconstituire)

DICTIONAR

diaspora – totalitatea comunităților evreiești dispersate în alte teritorii ca urmare a distrugerii Ierusalimului și a alungării populației de către Nabucodonosor al II-lea, regele Babilonului. Prin extensie, în prezent, termenul desemnează orice grup etnic aflat în afara granițelor țării de origine.

stelă – monument comemorativ sau funerar, ornat de obicei cu inscripții sau sculpturi.

Evrei în exil, pictură de Eduard Bendemann (c. 1838)

Templu și cu un nou exod în istoria evreilor. O importantă sursă de informații despre acest conflict este reprezentată de operele lui Flavius Josephus, istoric de origine evreiască, dar integrat din punct de vedere social lumii romane.

▲ Informează-te și descrie cum sărbătorești evreii recucerirea Templului din Ierusalim de către Iuda Macabeul.

Aplic

Analizează, cu atenție, sursele următoare și rezolvă cerințele.

SURSA A. „După ce a pătruns înăuntru, Titus n-a admirat numai trăinicia orașului [Ierusalim], ci mai ales turnurile (...), a eliberat pe prizonierii pe care i-a găsit în beciurile turnurilor, redându-le libertatea. (...) Titus a dat ordinul ca să fie uciși numai cei înarmați sau care opuneau rezistență, ceilalți urmând să scape cu viață, spre a fi luați prizonieri. (...) Titus i-a trimis pe prizonierii de peste 17 ani ca să muncească la minele din Egipt – pe cei mai mulți i-a dăruit provinciilor, unde trebuiau să piară în [amfi]teatre, răpuși de sabie sau de fiarele sălbatice. Cei care nu împliniseră 17 ani au fost vânduți ca sclavi. (...) Numărul total al celor care au fost luați prizonieri în cursul întregului război a fost de 97 000, iar numărul celor care au murit în timpul asediului se ridică la 1 100 000 de oameni.”

(Flavius Josephus, *Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor*)

SURSA B. „După război, [teritoriul] a devenit o provincie romană independentă cu denumirea oficială de Iudeea (...). Consecințele războiului au fost devastatoare. Comunități întregi au fost total distruse și depopulate. Josephus și Tacitus raportează pierderi masive în rândul populației, cercetările moderne apreciind că s-au ridicat până la o treime din populația evreiască din Palestina. Cei mai mulți, dacă nu toți agricultorii evrei au devenit astfel coloni, cărora li se permitea să lucreze pământul în schimbul plății unei taxe și a căror poziție se afla la jumătatea distanței dintre cea a sclavilor și a oamenilor liberi. (...) Taxa de templu trebuia acum plătită sub formă de fiscus Judaicus templului lui Jupiter Capitolinus din Roma. Aceasta a reprezentat mai puțin o povară financiară, cât mai mult o umilință fără precedent”.

(Peter Schäfer, *The History of the Jews in the Greco-Roman World – Istoria evreilor în lumea greco-romană*)

1. Numește evenimentul politic descris în sursele A și B și două consecințe ale acestuia.

Exemplu: *Evenimentul politic descris este primul război dintre evrei și romani, iar două consecințe ale acestuia au fost...*

2. Pe baza sursei A, formulează o opinie în legătură cu hotărârile lui Titus, conducătorul armatei romane.

3. Selectează, din sursa B, două enunțuri care ne indică modificarea statutului juridic al evreilor.

4. Pe baza informațiilor din lecție și a surselor, scrie un text (de aproximativ 10 rânduri) având ca temă cauzele modificării statutului juridic al evreilor în Antichitate.

Reproducere a Tabelor Legii aduse de Moise de pe muntele Sinai, care conțineau cele 10 porunci de la Dumnezeu, cioplite în piatră

Flavius Josephus
(c. 37-100 d.H.)

A participat la primul război dintre evrei și romani în calitate de general. După ce s-a predat armatei romane, a devenit un apropiat și sfătuitor al viitorului împărat roman Titus. A participat la asediul Ierusalimului și a primit cetățenia romană. Cele mai importante opere ale sale sunt *Antichități iudaice* și *Istoria războiului iudeilor împotriva romanilor*